

Keelte ja kultuuride õppekavagrupi doktoriõppe hindamisotsus Tallinna Ülikool

13/03/2018

**Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri
kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada
hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Tallinna Ülikooli
keelte ja kultuuride õppekavagrupi doktoriõppe
kvaliteedihindamine läbi seitsme aasta pärast**

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri põhimääruse punktidest 3.7.3 ja 3.7.1 tuleneva volituse põhjal kehtestatud dokumendi "Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine" punktist 40.1 sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Tallinna Ülikool kooskõlastas EKKAgaga õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 22.11.2016.
2. EKKA juhataja kinnitas 31.08.2017 korraldusega Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli humanitaaria, keelte ja kultuuride ning usuteaduse õppekavagruppide doktoriõppe kvaliteedihindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

Martin Halliwell	komisjoni esimees, professor, University of Leicester (Suurbritannia)
Kristian Bankov	professor, New Bulgarian University (Bulgaaria)
Anne Boddington	professor, Kingston University (Suurbritannia)
Barbara Burns	Assoc. Professor, University of Glasgow (Suurbritannia)
Julia Dahlberg	doktorant, University of Helsinki (Soome)
Anca Greere	professor, Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca, Romania and Assistant Director, Quality Assurance Agency for Higher Education (Suurbritannia)
Hans-Günter Heimbrock	emeritprofessor, Goethe-University Frankfurt (Saksamaa)
Gerrit Immink	emeritprofessor, Protestant Theological University

	Groningen (Holland)
Jaakko Leino	professor, University of Helsinki (Soome)
Henrik Meinander	professor, University of Helsinki (Soome)
Irina Moore	Senior Lecturer, University of Wolverhampton (Suurbritannia)

3. Tallinna Ülikool esitas keelte ja kultuuride õppekavagrupis hindamisele järgmised doktoriõppekavad:

Lingvistika
Kultuuride uuringud

4. Tallinna Ülikool esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 28.08.2017, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 11.09.2017.
5. Hindamiskülastus Tallinna Ülikoolis toimus 30.11.-1.12.2017.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 15.01.2018, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 16.01.2018 ja millele Tallinna Ülikool esitas vastuse 30.01.2018.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 11.02.2018. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 6.03.2018.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 13.03.2018 istungil 9 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Tallinna Ülikooli keelte ja kultuuride õppekavagrupi doktoriõpet puudutavad tugevused, soovitusel ning parendusvaldkonnad.

Komisjon tõi humanitaaria, keelte ja kultuuride ja usuteaduse õppekavagruppide osas nii Tartu kui Tallinna Ülikooli puhul välja järgmised läbivad tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitusel:

Tugevused

- 1) Doktoriõppekavad on kõrge kvaliteediga. Mõlemad ülikoolid teadvustavad humanitaarteaduste olulist rolli nii Eesti kõrgharidussüsteemis kui riiklikul tasandil.
- 2) Tartu ja Tallinna ülikoolide õppejõud toetavad pühendunult doktorantide intellektuaalset arengut ja julgustavad neid osalema akadeemilistes kogukondades. Mõlemad ülikoolid peavad oluliseks oma doktoriõppekavade rahvusvahelist mõõdet ning soodustavad oma doktorantide osavõttu väliskonverentsidest ja pikemaajalistest õppelähetustest.
- 3) Ülikoolid valmistavad ette selge väljenduslaadiga ja eneserefleksioonivõimelisi lõpetajaid, kes on õpingute lõppedes omandanud kõik doktoritasemele kohased teadmised ja oskused. Saadud kraad võimaldab lõpetajatel teha nii akadeemilist karjääri kui asuda tööle erinevates ametites kultuuri- haridus- ja poliitikavaldkonnas.

- 4) Mõlemal ülikoolil on oma iseloomulikud tugevused, mille tõttu neid tuntakse ja tunnustatakse. Näiteks on muljetavaldav Tartu Ülikooli keelte ja kultuuride õppekavade laiapõhjalisus, samas kui Tallinna Ülikooli Kultuuride uuringute õppekava spetsialiseerumised võimaldavad uudsel moel käivitada loominguist dialoogi erinevate humanitaarerialade vahel.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Doktoranditoetused jäävad praegu allapoole toimetulekupiiri. Seetõttu peavad paljud doktorandid töötama märkimisväärselt suure koormusega, et ära elada. Soovitav on kaaluda doktoranditoetuste tõstmist riiklikul tasandil, et doktorandid saaksid ilma lisatööd tegemata oma õpingutele pühenduda.
- 2) Doktorioõppe kohtade planeerimisel on soovitav arvestada ülikooli kasutuses olevate ressurssidega, sh võimalusega luua doktorantidele nooremteaduri ametikohti ja kaasata neid teadusprojektidesse.
- 3) Mõlemal ülikoolil on soovitav läheneda andmete kogumisele senisest süstemaatilisemalt, et toetada õpingute edukat läbimist, õppekavaarendust ning edendada ülikoolides mitmekesisust ja võrdset kohtlemist.

Tallinna Ülikooli humanitaaria ning keelte ja kultuuride õppekavagrupi üldised tugevused, parendusvaldkonnad ning soovitused

Tugevused

- 1) Õppekavade tugev interdistsiplinaarsus stimuleerib värskaid ideid ja innovaatiliste meetodite kasutamist doktorantide teadustöös.
- 2) Õppekavad suhestuvad hästi Tallinna linnakeskkonna ja kultuuriga.
- 3) Doktorantidel on vabadus kujundada oma õpinguid paindlikult vastavuses oma akadeemiliste vajaduste ja intellektuaalsete huvidega.
- 4) Rahvusvaheline koostöö soodustab mobiilsust ning toetab doktorantide professionaalset ja akadeemilist arengut.
- 5) Juhendajate ja doktorantide vahel valitseb tugev kollegiaalsus. Juhendajad on pühendunud ning doktorantidele hästi kättesaadavad.
- 6) Õppejõud tuvastavad ja teadvustavad ühiskonna vajadusi ning kavandavad nendest lähtuvaid uuringuid.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Vajalik on tagada doktorantide arvu ja kvaliteedi kestlikkus, hoides mh alal tugevaid sidemeid töömaailmaga ja kasutades ära tööandjate panust.
- 2) Doktorioõpingud alustanud õppejõudude töökoormust tuleb planeerida nii, et neil oleks võimalik oma õpingud mõistliku aja jooksul lõpetada.
- 3) Soovitav on kaaluda strateegilist koostööd kõrgkooliväliste partneritega Eestis ja välismaal, et edendada rakendusuringuid.
- 4) Olemasoleva doktoranditoetuse taseme juures on soovitav leida võimalusi selle tõstmiseks, selmet luua juurde doktorandikohti.
- 5) Soovitav on töötada doktorantide jaoks välja sissejuhatav kursus, mis annaks neile ülevaate doktorioõppe praktilistest aspektidest.

- 6) Kõigile doktorantidele on vaja tagada sobivad töötingimused, sealhulgas ruumid sotsialiseerumiseks ja mõttevahetuseks ning vajalikud tehnilised vahendid.
- 7) Doktorantidele tuleks anda selgem ülevaade doktoriõpingute käigus omandatavatest oskustest ning võimalikest rollidest, mida nad pärast lõpetamist Eesti ühiskonnas võivad täitma hakata.
- 8) Doktorantide võrdse kohtlemise huvides tuleb määratleda selged reeglid juhendamise korralduse osas (sh juhendamiskoosolekute toimumise sagedus, tagasisidestamine). Järjepidevalt on vajalik jälgida juhendajate töökoormust.
- 9) Juhendajatele on soovitatav pakkuda juhendamisalast koolitust/täiendõpet, mille läbimine on kohustuslik. Välja tuleks selgitada, kuidas toetada juhendajate professionaalset arengut, ning tagada selleks vajalikud vahendid ja võimalused.
- 10) Kõrvaldada tuleks takistused doktorantide kaasjuhendamisele õppekavade ja instituutide üleselt, et stimuleerida ja soodustada interdistsiplinaarsust.
- 11) Soovitatav on panna paika reeglid, mis välistavad ülemäära suure juhendatavate arvu juhendaja kohta.
- 12) Vilistlaste võrgustikku võiks kasutada ära doktorantide nõustamisel ülikooliväliste karjääri võimaluste osas.
- 13) Doktorantide atesteerimiskomisjoni on kindlasti vaja kaasata ka välisliikmeid. Parandada tuleks ka doktorantidele tagasiside andmise mehhanisme.
- 14) Soovitatav on arendada välja mehhanismid heade praktikate jagamiseks erinevate erialade vahel.
- 15) Tuvastada ja maandada tuleb riskid, mis on seotud sellega, kui erialal on ainult üks juhendaja, kelle lahkumisel ülikoolist jääksid doktorandid ilma vajaliku juhendamiskompetentsita.
- 16) Vajalik on täpsustada eeskirju, mis käsitlevad doktoriõpingutele registreerimist, osakoormusega õpinguid, õpingute peatamist mõjuval põhjusel (nt rasedus- ja sünnituspuhkus või haiguspuhkus) ning juhendamisega seotud ootusi õppejõududele ja doktorantidele.
- 17) Hindamiskomisjonis tekitab muret ühtse arusaama puudumine teaduseetikast ning selle võimalikud negatiivsed mõjud teadustööle. Ülikoolis on soovitatav kehtestada mehhanismid, mis tagavad nõudliku ja süsteemse lähenemisviisi eetilistele kaalutlustele ja probleemidele teadustöös, sealhulgas asutada komisjon eetikaküsimuste arutamiseks.

Keelte ja kultuuride õppekavagrupi tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitused

LINGVISTIKA

Tugevused

- 1) Juhendajad on teaduslikult aktiivsed ning kaasavad doktorante võimalusel oma teadusprojektidesse. Doktorandid saavad kasutada ressursse, mille nende juhendajad on läbi teadusgrantide hankinud.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Tagasisidemehhanismid ei võimalda koguda piisavalt teavet, mida õppekavaarenduses kasutada saaks. Soovitatav on järjepidevalt koguda doktorantide, õppejõudude ja muude huvirühmade tagasisidet, seda analüüsida ning õppekavaarenduses arvesse võtta.
- 2) Koostöö tööandjatega piirdub kaasjuhendamisega. Kasuks tuleks süstemaatiline koostöö tööandjatega õppekava tasandil, eriti selles osas, mis puudutab lingvistika praktilisi rakendusvõimalusi.
- 3) Ressursside planeerimine ei ole süstemaatiline ega võta arvesse arenguid spetsiifilistes (sh rakenduslikemates) valdkondades. Õppejõududel pole alati piisavalt rahalisi vahendeid

individuaalseks teadustööks. Soovitav on panna paika selge plaan rahaliste vahendite eraldamiseks teadustööks vajalike materjalide ja vahendite tarbeks.

- 4) Juhendajate arvu vähesus kujutab riski doktoriõppe jätkusuutlikkusele. Soovitav on enam toetada juhendamispotentsiaaliga õppejõude doktoriõppesse astumisel ja õigeaegsel lõpetamisel. See võimaldaks edaspidi pakkuda doktorantidele välja ka laiemat valikut doktoritöö teemasid.
- 5) Üliõpilased vajavad senisest enam tuge artiklite ettevalmistamisel avaldamiseks rahvusvahelistes ajakirjades.

KULTUURIDE UURINGUD

Tugevused

- 1) Kultuuride uuringute õppekava tugevus seisneb selle ainulaadsuses ja tänapäevases lähenemises interdistsiplinaarsele doktoriõppele. Õppekava põhineb humanitaarvaldkonna erialadel, mis ulatuvad antropoloogiast ja kultuurigeograafiast kirjandusuuringute, filosoofia, kultuurisemiootika ning visuaalse ja materiaalse kultuurini, mille kaudu saab kultuurinähtusi uurida läbi erinevate intellektuaalsete vaatenurkade. Hindamiskomisjonile avaldas muljet doktorantide ja vilistlaste rühma mitmekesisus ning pühendumus ja selge väljenduslaad.
- 2) Õppekaval valitseb kollegiaalne õhkkond, mida rikastavad kaasjuhendamine, regulaarne dialoog ja metodoloogiline mitmekesisus, mis omakorda motiveerivad doktorante ja juhendajaid arendama erinevaid teadustöövorme, fundamentaalset teadustööd, rakendusuuringuid ja uuenduslikke interdistsiplinaarseid teadusmeetodeid. Sellised arengusuunad ei too kasu mitte ainult erialakeskselt, vaid mõjuvad positiivselt doktoriõpingute tulemuste rakendamisele ka ümbritsevas kultuuri-, ühiskonna- ja ettevõtluskontekstis.
- 3) Tänu osalemisele EL rahastatud doktorikoolides koos teiste partnerülikoolidega on õppekaval õppivatel doktorantidel ligipääs täiendavatele ressurssidele, koolitustele ja arenguvõimalustele. Samuti toovad doktorikoolid kokku õppejõude ja teadlasi üle kogu Eesti ja ka rahvusvaheliselt.
- 4) Õppekava rakendamine on uuenduslik, väljakutseid esitav ja tõhus, mida tõestab nominaalajaga lõpetajate arvu kasv ning praeguste doktorantide suutlikkus mõelda oma õpingutejärgsele karjäärile väljaspool ülikooli.
- 5) Soositakse õppejõudude doktorantuuri astumist, et suurendada õppekava pikemaajalist jätkusuutlikkust ja haaret ning toetada selle võimalikku laienemist.
- 6) Interdistsiplinaarseid seminare viiakse läbi eesti ja inglise keeles, mida hindavad nii välis- kui kohalikud doktorandid.
- 7) Kõik juhendajad on kõrgelt kvalifitseeritud ja aktiivsed teadlased.
- 8) Juhendamiskohustust jagatakse aina enam nii õppekava kui kogu humanitaarvaldkonna lõikes.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Õppekava juhid, juhendajad ja doktorandid tunnistasid vajadust tõsta avalikkuse teadlikkust humanitaarerialade väärtusest ja Kultuuride uuringute õppekava võimalikust sotsiaalsest ja kultuurilisest mõjust.
- 2) Soovitav on otsida senisest enam koostöövõimalusi ülikooliväliste partneritega, et laiendada lõpetajate karjäärivõimalusi ka väljaspool akadeemiat.
- 3) Ülikool peaks vaatama üle oma juhendamisalased regulatsioonid veendumaks, et juhendamisevõimekus ja –kompetents on maksimaalselt ära kasutatud. Kaasjuhendajatena võiks enam kasutada õppejõude, kes oma teadustöö tasemelt ja mahult veel põhijuhendajaks ei kvalifitseeru, kuid on potentsiaalselt head juhendajad.

- 4) Doktoriõppe kvaliteedi ja selle kriteeriumide üle on vaja regulaarselt ja struktureeritult arutleda ning arutelu tulemused dokumenteerida.
  - 5) Kaaluda tuleks doktorantide ettepanekut viia rohkem õppeaineid läbi inglise keeles.
  - 6) Arvestades seda, et paljudel doktorantidel jäävad õpingud venima rahaliste raskuste tõttu, on ülikooli tasandil vaja uuesti läbi vaadata doktoranditoetuste jaotamise põhimõtted humanitaarvaldkonnas.
  - 7) Ülikoolil tuleb vaadata üle oma finantseerimismudelid, et nende rakendamisega ei kaasneks instituudis läbiviidava teadustöö kvaliteedi ega interdistsiplinaarsuse langus.
  - 8) Arvestades doktorikoolide rahastamise piiranguid on soovitatav lülitada Kultuuride uuringute õppekavasse senisest enam üldoskusi käsitlevaid aineid, et tagada selle jätkusuutlikkus.
  - 9) Soovitatav on töötada välja doktoriõppe käsiraamat, milles on kirjeldatud doktoriõpingutega seotud peamised verstapostid ja ootused nii doktorantide kui juhendajate perspektiivist. See aitaks kaasa heade praktikate arendamisele, tagades, et kõigil osapooltel on üksteise ootustest ja murekohtadest selge ettekujutus.
  - 10) Doktorantide atesteerimine peaks olema juhendamisprotsessiga paremini lõimitud ning selle raames peaksid olema võrdselt esindatud nii doktorandi, juhendaja kui erapooletu hindaja seisukohad.
- 10.** Dokumendi „Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine“ p 40 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas seitsme, viie või kolme aasta pärast.
- 11.** Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele ning:

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Tallinna Ülikooli keelte ja kultuuride õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedi hindamine läbi 7 aasta pärast.

Otsus võeti vastu 9 poolthäälega. Vastu 0.

- 12.** Nõukogu teeb Tallinna Ülikoolile ettepaneku esitada EKKA-le hiljemalt 13.03.2019 tegevuskava aruandes toodud parendusvaldkondade ning soovitude arvestamise kohta.
- 13.** Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.

Nõukogu saadab vaide EKKA hindamisnõukogu vaidekomisjonile, kes esitab 5 päeva jooksul vaide saamisest nõukogule kirjaliku erapooletu arvamuse vaide põhjendatuse osas. Nõukogu lahendab vaide 10 päeva jooksul selle saamisest, võttes arvesse vaidekomisjoni põhjendatud seisukohta. Kui vaiet on vaja täiendavalt uurida, võib hindamisnõukogu vaide läbivaatamise tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Otsuse kohtulik vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Eve Eisenschmidt
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär